

รายงาน
เรื่อง
เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการงานคดี
(Technology for case management)
และ
Tribunals
เสนอ
กองการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม

จัดทำโดยกลุ่มที่ ๓

นางสาวรุ่งรัตน์	สุนาคกุล
นางสาวนวรรณ์	อินทร์รุ่งเรือง
นางสาวจรรยา	บุรณะสมภาพ
นายจิรศักดิ์	กำมะหยี่
นางสาวณัฐินี	ณ เชียงใหม่

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมข้าราชการศาลยุติธรรม
หลักสูตร“การบริหารจัดการ”
ณ คิวินแมรี มหาวิทยาลัยลอนดอน สหราชอาณาจักร
ระหว่างวันที่ ๖ - ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

“ประเทศอังกฤษ” เป็นเพียงส่วนหนึ่งของดินแดนล้อมรอบด้วยทะเล เรียกว่า เกาะบริเตนใหญ่ (Great Britain: G.B.) อันประกอบด้วย ๓ ประเทศ หรือแคว้น คือ อิงแลนด์ (England) สกอตแลนด์ (Scotland) และเวลส์ (Wales) แต่ทว่า เมื่อผนวกเอาอีกประเทศหนึ่ง คือ ไอร์แลนด์เหนือ (Northern Ireland) เข้ามารวมอยู่ด้วยแล้ว ทั้งหมดจะมีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “สหราชอาณาจักร” (The United Kingdom : U.K.)

ประเทศอังกฤษ เป็นแม่แบบของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบ รัฐสภา ไม่มีรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร (Unwritten Constitution) หลักการปกครอง ต่างๆ ไม่ได้อยู่รวมกันเป็น รัฐธรรมนูญเฉพาะ แต่กระจายอยู่ตามกฎหมายต่างๆ และคำ พิพากษาต่างๆ รวมทั้งธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดกันมาจนกลายเป็นจารีตประเพณี รัฐธรรมนูญ อังกฤษมีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง อันเป็นผลมาจากวิวัฒนาการยาวนานของระบอบ ประชาธิปไตยในประเทศอังกฤษที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในดุลอำนาจของกลุ่ม และ ชนชั้นต่างๆ กฎหมายรัฐธรรมนูญอังกฤษจึงเป็นการค่อยๆ ลดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ลงทีละเล็กละน้อย ดังจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญอังกฤษในยุคแรกเป็นการดุลอำนาจระหว่าง พระมหากษัตริย์กับกลุ่มขุนนาง ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๙ มีรัฐธรรมนูญที่เป็นตัวแทนของชนชั้น กลางมากขึ้น เรื่อยมาจนเป็นรัฐธรรมนูญแบบประชาธิปไตยในศตวรรษที่ ๒๐

ฝ่ายตุลาการในประเทศอังกฤษ ประกอบด้วยผู้พิพากษาที่มาจากวงการวิชาชีพ นักกฎหมาย ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของนายกรัฐมนตรี หรือ ประธานสภา ขุนนาง อำนาจของฝ่ายตุลาการในระบอบประชาธิปไตยแบบอังกฤษ มีน้อยกว่าอำนาจของ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร เนื่องจากศาลมีหน้าที่อย่างจำกัดในการตีความพระราชบัญญัติ ที่รัฐสภาเป็นผู้ออก ไม่มีอำนาจบ่งชี้ว่าพระราชบัญญัติฉบับใดมีลักษณะ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการอำนาจอธิปไตยของรัฐสภา (Sovereignty of Parliament) ที่มี อำนาจสูงสุด ใดๆก็ดี ฝ่ายตุลาการของอังกฤษนั้น มีความยึดโยงกับรัฐสภามาก ดังเห็นได้ จากการที่หัวหน้าฝ่ายตุลาการ คือ Lord Chancellor มีหน้าที่แต่งตั้งผู้พิพากษาไม่ทางตรงก็ ทางอ้อม และอาจเป็นหัวหน้าคณะผู้พิพากษาเมื่อสภาขุนนางทำหน้าที่ศาลอุทธรณ์ และก็เป็น นักกฎหมายอาวุโสที่เป็นสมาชิกสภาขุนนาง (Law Lords) ซึ่งทำหน้าที่ประธานสภาขุนนาง ใน ขณะเดียวกันก็เป็นรัฐมนตรีอยู่ในคณะรัฐมนตรีด้วย (The Cabinet) ทำหน้าที่

หัวหน้าฝ่ายกฎหมายของรัฐบาล โดยนัยนี้ ทำให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมสามารถเข้าตรวจสอบการทำงานของฝ่ายตุลาการได้ ในขณะที่เดียวกัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวง Home Office (Home Secretary) ก็มีอำนาจเสนอให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาคดีใหม่ หากมีข้อเท็จจริงปรากฏเพิ่มขึ้นมาลักษณะนี้เป็นลักษณะสำคัญของป ระชาธิปไตยอังกฤษที่ไม่มีการแบ่งแยกอำนาจอย่างเด็ดขาดระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ และบริหาร กับ อำนาจตุลาการ^๑

ระบบกฎหมายของประเทศอังกฤษ เป็นระบบกฎหมาย Common Law ซึ่งประเทศอังกฤษถือเป็นต้นกำเนิด ระบบกฎหมาย Common Law ได้มีอิทธิพลในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติหรือในประเทศที่เคยอยู่ในความปกครองของประเทศอังกฤษ มาก่อน โดยเฉพาะกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายลักษณะพยานประเทศต่างๆ ก็ได้รับแบบอย่างมาจากประเทศอังกฤษ รวมทั้งการพิจารณาพิพากษาคดีโดยระบบลูกขุน (Jury system) ก็เป็นวิวัฒนาการมาจากระบบกฎหมาย Common Law เช่นกัน ซึ่งการพิจารณาคดีโดยระบบลูกขุนเป็นระบบการพิจารณาเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการยุติธรรม โดยวิธีพิจารณาคดีระบบลูกขุนใช้เฉพาะคดีอาญาที่เป็นความผิดออกฉกรรจ์ ซึ่งพิจารณาใน Crown Court เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ช่มชืดกระทำชำเรา ส่วนคดีอาญาที่เป็นความผิดลหุโทษ เช่น ความผิดเกี่ยวกับจราจรจะพิจารณาใน Magistrates Court โดยใช้วิธีรวบรัดต่อหน้าผู้พิพากษาโดยไม่ต้องมีคณะลูกขุน ส่วนคดีแพ่งวิธีพิจารณาโดยคณะลูกขุนใน High Court หรือ County Court มีน้อยมาก ยกเว้น คดีหมิ่นประมาท คดีทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ คดีผิดสัญญาสมรส คดีล่อลวง และคดีฉ้อโกง เป็นต้น

ระบบกฎหมาย Common Law คำพิพากษาของศาลเป็นที่มาโดยตรงของระบบกฎหมายประเภทนี้ ศาลอังกฤษจึงมีพันธะที่จะต้องพิพากษาตามแนวคำพิพากษาที่ศาลเคยได้ตัดสินมาแล้ว ศาลในคดีต่อๆ มาต้องนำหลักกฎหมายเดียวกันมาใช้เป็นหลักอ้างอิง เมื่อคดีมีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน แต่ถ้าคดีใดยังไม่มีหลักกฎหมายในคำพิพากษาที่กำหนดไว้ ศาลย่อมมีอำนาจกำหนดหลักกฎหมายขึ้นมาใหม่ โดยนำมาจากจารีตประเพณีหรือหลักเหตุผล ซึ่งคำนึงถึงความถูกต้องและเป็นธรรม หรือหลักความยุติธรรม (Equity) และเมื่อได้มีคำพิพากษาไปแล้ว ศาลในคดีหลังก็จะต้องถือตามหลักกฎหมายนั้นด้วย ทั้งนี้ทั้งนั้น ศาลมีพันธะจะต้องตัดสินคดีตามแนวบรรทัดฐานแห่งคำพิพากษาที่ศาลเคยตัดสินมาแล้วหรือไม่และอย่างไรขึ้นอยู่กับลำดับของศาล กล่าวคือ ศาลจะต้องถือตามคำพิพากษาของศาลในเรื่องเดียวกันของ

---

^๑ รศ.กัธร กำประเสริฐ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมาย เรื่อง ระบบกฎหมายอังกฤษ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), หน้า ๑๔๕ - ๑๗๒.

ศาลที่สูงกว่าหรือระดับเดียวกัน ส่วนศาลที่สูงกว่าย่อมมีอำนาจที่จะกลับหรือแก้คำพิพากษาของศาลล่างได้เสมอและในบางกรณีอาจกลับหรือแก้แนวคำพิพากษาของศาลตนเองได้ด้วย เป็นต้นว่า คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) เป็นแนวบรรทัดฐานสำหรับศาลอุทธรณ์เอง สำหรับศาลสูง (High Court of Justice) และศาลชั้นล่างอื่นๆ ที่ต่ำกว่า เช่น County Court, Crown Court, Magistrates Court เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าลำดับชั้นของศาลมีความสำคัญ แนวคำพิพากษาของศาลที่มีลำดับชั้นต่ำกว่าจึงไม่มีผลผูกพันศาลที่มีลำดับชั้นที่สูงกว่า ส่วนคำวินิจฉัยของศาลล่างซึ่งศาลสูงเห็นว่าชอบด้วยหลักกฎหมายและเหตุผล คำวินิจฉัยของศาลต่างประเทศ แม้คำวินิจฉัยคดีก่อนดังกล่าวจะไม่มีผลผูกพันศาลในประเทศอังกฤษก็ตาม แต่ก็สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการวินิจฉัยคดีหลังได้^๒

ประเทศอังกฤษจะมี Supreme Court เป็นศาลสูงสุดแล้ว รองลงมาจะเป็นศาลซึ่งทำหน้าที่พิจารณาคดีที่เคยผ่านการพิจารณาของศาลล่างมาแล้ว เรียกว่า Senior Courts ซึ่งประกอบด้วย Court of Appeal แบ่งออกเป็น Civil Division ซึ่งพิจารณาคดีแพ่งที่มีการอุทธรณ์มาจาก High Court หรือ County Court แล้วแต่กรณี และ Criminal Division ซึ่งพิจารณาคดีอาญาที่มีการอุทธรณ์มาจาก Crown Court นอกจากนี้ High Court เองก็จัดว่าเป็น Senior Courts ด้วยเช่นกัน

UK-supreme-court

Lord Phillips, center, and other justices of Britain's new Supreme Court outside their new building in London.

---

^๒ ประภาส สุวรรณจิตอารีย์ ผู้พิพากษาศาลแรงงานกลาง, ศาลยุติธรรมกับการพัฒนากฎหมายสู่สากล เรื่อง ภาพรวมของระบบกฎหมายอังกฤษ (กองการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม, ๒๕๕๔), หน้า ๖๘ - ๗๐

